

ข้อสอบเก่า (เผยแพร่โดยอาจารย์ประจำวิชาเอง)

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การสอบปลายภาค ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2555 – 2556

วิชา ฟิสิกส์ ๑ (SCPY 157)

วันอังคารที่ 2 ตุลาคม 2555

เวลา 9.00 – 12.00 น.

นักศึกษาชั้นปีที่ 1

ประเพณีวิชา วิทยาศาสตร์

ข้อสอบมีทั้งหมด 9 ข้อ เต็ม 90 คะแนน

ข้อมูล

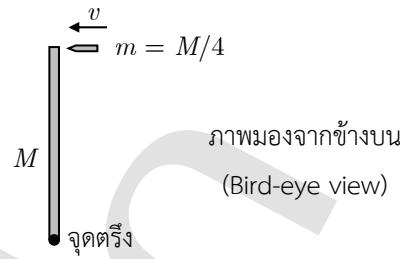
- โมเมนต์ความเฉื่อยของ ทรงกลมตันรัศมี R รอบแกนที่ผ่านจุดศูนย์กลางมวล เท่ากับ $\frac{2}{5}MR^2$
- โมเมนต์ความเฉื่อยของ คานสม่ำเสมอยาว L รอบแกนที่ผ่านปลายคานและตั้งฉากกับคาน เท่ากับ $\frac{1}{3}ML^2$
- $\sin \theta \approx \theta$ เมื่อ θ มีค่าน้อยๆ และมีหน่วยเป็นเรเดียน
- $g = 9.8 \text{ m/s}^2$
- $\sin A + \sin B = 2 \sin \left(\frac{A+B}{2} \right) \cos \left(\frac{A-B}{2} \right)$

ข้อ 1. ทรงกลมตันลูกหนึ่งมวล M รัศมี R กลิ้งไปบนพื้นระดับฝืดโดยไม่ไถลด้วยความเร็วคงตัว 9.8 m/s แล้วกลิ้งโดยไม่ไถลต่อขึ้นไปบนพื้นเอียงที่ทำมุม 30° องศา กับแนวระดับ ดังรูป

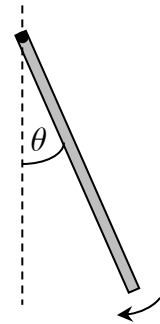
- (ก) จงเขียนแผนภาพวัตถุเสรี (free-body diagram) ของทรงกลมตัน ขณะกำลังกลิ้งโดยไม่ไถลบนพื้นระดับด้านล่าง และขณะกำลังกลิ้งโดยไม่ไถลขึ้นพื้นเอียง โดยให้เขียนตัวแปรของแต่ละแรงกำกับลงในภาพพร้อมเขียนอธิบายความหมายของแต่ละตัวแปรด้วย [3 คะแนน]
- (ข) จงหาพลังงานกล (พลังงานจลน์บวกพลังงานศักย์) ของทรงกลมตันนี้ ก่อนขึ้นพื้นเอียง โดยกำหนดให้พื้นระดับด้านล่างเป็นระดับอ้างอิงของพลังงานศักย์ [3 คะแนน]
- (ค) จงหาว่าทรงกลมตันนี้จะกลิ้งขึ้นไปตามพื้นเอียงได้ระยะทางเท่าไร (ระยะทางตามพื้นเอียง) [4 คะแนน]

ข้อ 2. คานสม่ำเสมอ ยาว L มวล M วางอยู่บนพื้นระนาบระดับที่ ไม่มีความฝืด ที่ปลายด้านหนึ่งของคานตรึงอยู่กับสลักลื่น ในตอนเริ่มต้นเมื่อคานอยู่นิ่ง มีลูกกระสุนมวล $M/4$ ซึ่งวิ่งขนานกับพื้นระนาบมาชนกับคานในแนวตั้งฉากด้วยอัตราเร็ว v โดยพุ่งเข้าชนและฝังอยู่ตรงปลายคานพอดี ดังรูป กำหนดให้ โมเมนต์ความเฉื่อยของอนุภาคมวล m ที่วิ่งรอบแกนหมุนเป็นวงกลมรัศมี R คือ mR^2

- (ก) จงหาขนาดของโมเมนต์เชิงมุมรวมของระบบคาน-กระสุน เทียบกับจุดที่ตรึง ขณะที่ลูกกระสุนกำลังจะเข้าชน ดังรูป [3 คะแนน]
- (ข) โมเมนต์เชิงมุมรวมของระบบเทียบกับจุดที่ตรึง หลังจากลูกกระสุนชนและฝังติดกับคานไปแล้ว มีขนาดเท่ากับข้อ (ก) หรือไม่ เพราะเหตุใด [1 คะแนน]
- (ค) จงหาอัตราเร็วเชิงมุมของระบบหลังจากที่กระสุนฝังเข้าไปในคาน [3 คะแนน]
- (ง) จงหาอัตราส่วนระหว่างพลังงานจลน์ของระบบหลังชนกับพลังงานจลน์ของระบบก่อนชน [3 คะแนน]

ข้อ 3. แขนงปลายด้านบนของท่อนไม้ยาว L มวล M ไว้กับสลักลื่น ดึงท่อนไม้ออกไปทางขวาทำมุม θ_0 เล็กๆ เทียบกับแนวตั้ง แล้วปล่อย ทำให้ท่อนไม้แกว่งกวัดอยู่ในระนาบตั้งรูปด้านขวานี้แสดงท่อนไม้ขณะกำลังแกว่งลงและทำมุม θ เล็กๆ เทียบกับแนวตั้ง

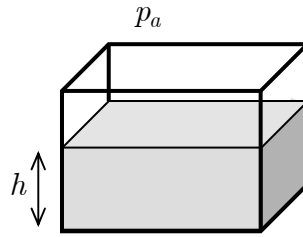

- (ก) จงพิสูจน์ว่า ท่อนไม้มีสมการการเคลื่อนที่เชิงมุมเป็น $\frac{d^2\theta}{dt^2} = -\frac{3g}{2L}\theta$ โดยให้เริ่มต้นจากสมการ $\vec{\tau} = I\vec{\alpha}$ และกำหนดให้ ทิศพุ่งออกจากกระดาษเป็นบวก [4 คะแนน]
- (ข) คำตอบของสมการการเคลื่อนที่ในข้อ (ก) คือ [2 คะแนน]
- (ค) ถ้า $L = 0.98$ m จงหาคาบของการแกว่งกวัดของท่อนไม้ [2 คะแนน]
- (ง) จงเขียนกราฟระหว่างตำแหน่งเชิงมุมกับเวลา โดยระบุค่าที่สำคัญต่างๆ บนแต่ละแกนด้วย [2 คะแนน]

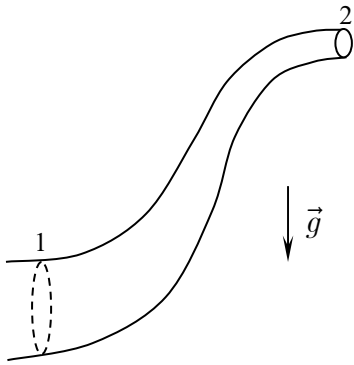
ข้อ 4.1 จงหาความดันที่ก้นภาชนะเปิดตั้งรูป เมื่อบรรจุของเหลวความหนาแน่นคงตัว ρ สูง h กำหนดให้อากาศ

ข้างบนมีความดัน p_a โดยเริ่มต้นจากสมการความดันในของไหล $\frac{dp}{dy} = -\rho g$ [5 คะแนน]

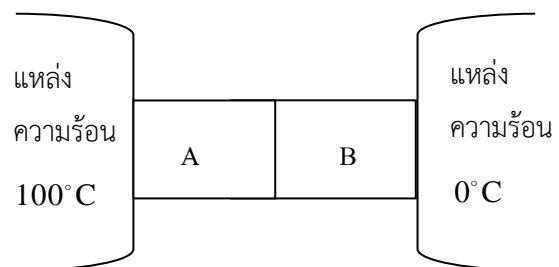
ข้อ 4.2 ของไหลอุดมคติความหนาแน่น ρ ไหลในท่อที่มีพื้นที่หน้าตัดไม่คงตัว จากด้านล่างขึ้นไปด้านบน ดังรูป ที่

ตำแหน่งที่ 1 ท่อมีพื้นที่หน้าตัด A และของไหลมีอัตราเร็ว v ตำแหน่งที่ 2 ท่อมีพื้นที่หน้าตัด $A/2$ อยู่สูงจากตำแหน่งที่ 1 เป็นระยะ h และเปิดออกสู่อากาศด้านนอก จงหาความดันเกจในของไหลที่ตำแหน่งที่ 1 [5 คะแนน]

ข้อ 5.1

แท่งโลหะสองอัน พื้นที่หน้าตัดเท่ากัน ความยาวเท่ากัน อันหนึ่งทำจากโลหะ A และอีกอันหนึ่งทำจากโลหะ B ถูกวางเรียงต่อกันและเชื่อมต่อกับแหล่งความร้อนขนาดใหญ่ ที่มีอุณหภูมิคงตัว 100°C และ 0°C ดังรูป แล้ววางทิ้งไว้จนเข้าสู่ภาวะคงตัว พบว่าที่ผิวรอยต่อระหว่าง โลหะ A และ B มีอุณหภูมิเท่ากับ 80°C

(ก) จงหาว่าโลหะชนิดใดนำความร้อนได้ดีกว่า เพราะเหตุใด [2 คะแนน]

(ข) กระแสความร้อนที่ผ่านแท่งโลหะ A มากกว่า น้อยกว่า หรือ เท่ากับกระแสความร้อนที่ผ่านแท่งโลหะ B เพราะเหตุใด [2 คะแนน]

ข้อ 5.2

ทรงกลมตันทำจากเหล็กมวล m มีรัศมี r วางอยู่บนพื้น ถ้าทรงกลมนี้ได้รับความร้อนจนมีรัศมีเพิ่มขึ้น 1.0% โดยที่ยังคงมีลักษณะเป็นทรงกลมเหมือนเดิม กำหนดให้เหล็กมีสัมประสิทธิ์การขยายตัวเชิงปริมาตรเชิงความร้อนเท่ากับ β และมีความร้อนจำเพาะเท่ากับ c

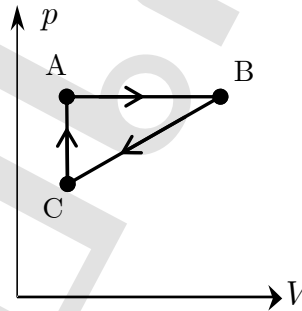
(ก) ทรงกลมนี้ได้รับความร้อนเท่าใด [4 คะแนน]

(ข) เมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งจุดศูนย์กลางมวลของทรงกลมนี้พบว่าสูงขึ้นจากเดิม แสดงว่าพลังงานศักย์โน้มถ่วงของทรงกลมนี้มีการเปลี่ยนแปลง ข้อมูลนี้มีผลทำให้คำตอบในข้อ (ก) ชัดกับกฎข้อใดของเทอร์โมไดนามิกส์ หรือไม่อย่างไร [2 คะแนน]

ข้อ 6.1 เครื่องจักรเครื่องหนึ่งใช้แก๊สอุดมคติในการทำงาน

โดยในหนึ่งรอบการทำงาน แก๊สมีการเปลี่ยนแปลงสถานะ

จาก $A \rightarrow B \rightarrow C \rightarrow A$ ดังรูป

(ก) จงเติมตัวเลขลงในตารางด้านล่างให้สมบูรณ์ (ให้ใส่เฉพาะตัวเลขเท่านั้น) [4 คะแนน]

	$Q(J)$	$W(J)$	$\Delta U(J)$
$A \rightarrow B$		-60	
$B \rightarrow C$	-140	+40	
$C \rightarrow A$	+10		

(ข) จงหาประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องจักรนี้ [2 คะแนน]

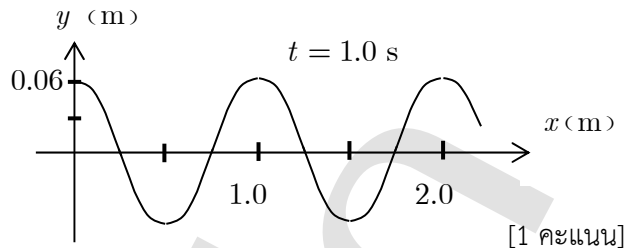
ข้อ 6.2 แก๊สอุดมคติระบบหนึ่งมีจำนวน $\frac{2}{8.3}$ โมล ปริมาตร $16 \times 10^{-3} \text{ m}^3$ และความดัน $3.0 \times 10^4 \text{ N/m}^2$

มีการเปลี่ยนแปลงสถานะโดยกระบวนการแอดิเอแบติก ทำให้ปริมาตรลดลงเหลือหนึ่งในสี่ จงหาอุณหภูมิของแก๊สนี้

ภายหลังที่ปริมาตรลดลงแล้ว กำหนดให้ $\gamma = 1.5$, $R = 8.3 \frac{\text{J}}{\text{mol} \cdot \text{K}}$ [4 คะแนน]

ข้อ 7. พิจารณาคลื่นในเส้นเชือกเส้นหนึ่ง ซึ่งมีการ

เคลื่อนที่ไปทาง $+x$ มีคาบเท่ากับ 4.0 s
และมีรูปร่างตามกราฟนี้ที่เวลา $t = 1.0$ s

(ก) ความยาวคลื่น =

[1 คะแนน]

(ข) จงเขียนฟังก์ชันคลื่นของคลื่นนี้

[2 คะแนน]

(ค) จงหาตำแหน่งในแนวดิ่งของอนุภาคเชือกที่ $x = \frac{1}{8}$ m และ $t = 1.0$ s

[2 คะแนน]

(ง) อนุภาคเชือกที่ตำแหน่ง $x = \frac{1}{8}$ m และ $t = 1.0$ s กำลังเคลื่อนที่ไปทางใด เพราะเหตุใด

[2 คะแนน]

(จ) จงเขียนกราฟระหว่างตำแหน่งแนวดิ่งกับตำแหน่งนอน (y กับ x) ที่เวลา $t = 4.0$ s

[2 คะแนน]

(ฉ) ทำซ้ำข้อ (ข) ในกรณีที่คลื่นเคลื่อนที่ไปทาง $-x$

[1 คะแนน]

ข้อ 8.1 ตารางต่อไปนี้แสดงฟังก์ชันของคลื่นสองขบวนที่มาแทรกสอดกัน ใน 4 กรณีต่อไปนี้ จงเติมแอมพลิจูดและความถี่ของคลื่นรวม และเติมข้อความอื่นๆ ลงช่องว่างในตารางทั้ง 6 ช่อง ให้สมบูรณ์ (x มีหน่วยเป็น m และ t มีหน่วยเป็น s)

[6 คะแนน]

กรณี ที่	y_1	y_2	แอมพลิจูด ของคลื่นรวม	ความถี่ของคลื่น รวม (Hz)	ชื่อของ ปรากฏการณ์
1	$4 \sin(\pi x - 2\pi t)$	$4 \sin(\pi x - 2\pi t + 2\pi)$		ไม่ต้องตอบ	ไม่ต้องตอบ
2	$4 \sin(201x - 201t)$	$4 \sin(203x - 203t)$	ไม่ต้องตอบ		
3	$4 \sin(\pi x - \pi t)$	$4 \sin(\pi x + \pi t)$	ไม่ต้องตอบ		
4	$4 \sin(\pi x - 2\pi t)$	$4 \sin\left(\pi x - 2\pi t + \frac{\pi}{2}\right)$		ไม่ต้องตอบ	ไม่ต้องตอบ

ข้อ 8.2 ลวดยาว 1.0 m ถูกขึงตึงที่ปลายสองด้าน เมื่อใช้คลื่นเสียงที่มีความถี่ตั้งแต่ 600 Hz ไปจนถึง 750 Hz ไปกระตุ้นให้สั่น พบว่าลวดสั่นอย่างแรงที่ความถี่ 640 Hz และ 720 Hz โดยไม่มีการสั่นอย่างแรงที่ความถี่อื่นๆ ได้อีกในช่วง 600 – 750 Hz (เขียนเฉพาะคำตอบเท่านั้น) [4 คะแนน]

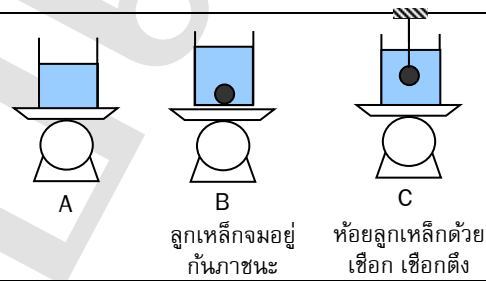
(ก) ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า

(ข) ความถี่ธรรมชาติของลวดเส้นนี้ =

(ค) อัตราเร็วของคลื่นในลวดเส้นนี้มีค่า =

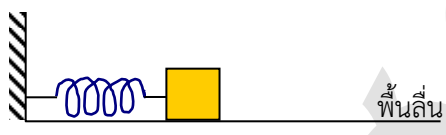
ข้อ 9 (ข้อย่อยละ 2 คะแนน) ไม่ต้องแสดงวิธีทำ ไม่ต้องเขียนอธิบายเหตุผล เขียนเฉพาะคำตอบสั้นๆ เท่านั้น

9.1 จงหาเรียงลำดับค่าที่อ่านได้จากตาชั่งจากแต่ละกรณี ดังรูป จากค่าน้อยที่สุดไปมากที่สุด (ภาชนะและน้ำในแต่ละกรณีเหมือนกัน)

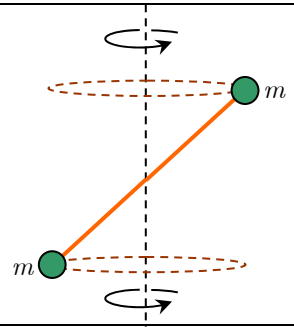

A B C
ลูกเหล็กจมอยู่
กันภาชนะ   ห้อยลูกเหล็กด้วย
เชือก เชือกตึง

9.2 ดันมวลเข้ากับสปริงที่ยึดติดกับกำแพง ไปทางซ้าย แล้วปล่อยมือ ทำให้มวลสั่นแบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย เฟสเริ่มต้นของมวลมีค่าเท่าไร ถ้าเราบรรยายตำแหน่งของมวลด้วยฟังก์ชัน sine และให้ทิศขวาเป็นทิศบวก

9.3 วัตถุเล็ก ๆ มวล m เหมือนกันสองอัน ต่อกันอยู่ด้วยคานเบาๆ ระบบดังกล่าวหมุนรอบแกนในแนวตั้งในลักษณะดังรูป จงเขียนรูปแสดงทิศทางของโมเมนตัมเชิงมุมรวมของระบบ โดยให้จุดอ้างอิงอยู่ตรงกลางคานระหว่างมวลทั้งสองซึ่งอยู่ตรงกับแกนหมุนพอดี

9.4 งานโดยแรงภายนอกในการเปลี่ยนปริมาตรของแก๊สอุดมคติจำนวน n โมล ที่มีอุณหภูมิ T โดยกระบวนการอุณหภูมิคงตัว ทำให้มีปริมาตรลดลงเหลือครึ่งหนึ่งเท่ากับเท่าใด

9.5 ถ้าอยากจะเพิ่มความยาวคลื่นของคลื่นในเส้นเชือกที่ขึงตึงที่ปลายทั้งสองด้าน จะทำได้อย่างไรบ้าง บอกมาสองอย่าง